

Тема : Портретний нарис у публіцистичному стилі.

Нáрис — малий оповідний художньо-публіцистичний жанр, у якому автор зображує дійсні події та факти. Найчастіше нариси присвячуються відтворенню сучасних подій чи зображенню людей, яких особисто знав письменник..

Нáрис — центральний жанр публіцистики, що передбачає оперативний відгук на суспільно важливу подію, розкриття образу цікавої особи, створення портрету колективу, розповідь про побут, звичаї й людей певного регіону своєї й чужої країни. Цей жанр дав назву одній з рольових спеціалізацій у журналістиці: автори нарисів тут називаються «нарисовці».¹

Особливість нарису — широке використання в ньому елементів художнього мислення: створення портретів героїв (причому не лише зовнішніх, але й психологічних), зображення їх у дії, за допомогою розгорнутої мовної характеристики, використання вимислу й домислу, зображення пейзажів, інтер'єрів та екстер'єрів, наведення красномовних деталей і подробиць. Автор створює сюжет, розбудовує публіцистичний конфлікт, вдається до психологічного аналізу. Усе, що може наблизити героїв до читача, запліднити його авторським баченням подій і проблем, активно використовує нарисовець. Нарис споріднений з оповіданням і найближчий його родич. Часто нарисом називають оповідання, в основі якого лежить документальний сюжет. Жанр нарису, крім самостійного значення, відіграє величезну роль у справі літературного навчання, надзвичайно корисний для молодого письменника, який тільки-но пробує сили й вигострює перо.

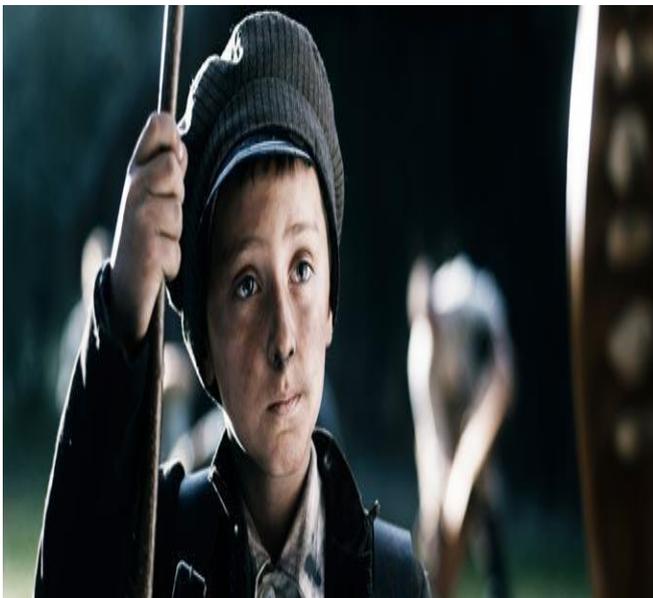
Види нарису:

- портретний нарис — розповідь про людину, її життя, погляди;
 - проблемний нарис — автор насамперед аналізує важливу проблему в її проявах через дії людей. Тому людина залишається на другому плані.
 - науково-популярний нарис розповідає про наукову проблему глибоко й доказово, але доступно й популярно.
 - подорожній нарис — розповідь про подорож до визначних місць.
-

Першим героєм портретного нарису є актор фільму «Поводир». Цей знаковий для України фільм створив лауреат Державної премії ім.О.Довженка Олесь Санін. Гасло цієї драми – «заплющ очі – дивися серцем». Про успіх цієї картини можна сказати двома реченнями. По-перше, «Поводир» висунутий на здобуття «Оскара» в 2015 р. як найкращий фільм іноземною мовою. По-друге, за кілька тижнів прокату в українських кінотеатрах стрічка зібрала стільки грошей, скільки всі інші картини разом узяті за 25 років незалежності.

Реставрація тексту. За поданим планом послідовно скласти фрагменти тексту.(Матеріал взято зі статті: О.Глазова. Робота над портретним нарисом у 7 класі// Методичні діалоги.– 2015. – С.23-24) .

План

1. Антон Станіслав Грін – мешканець Детройта.
2. Головна роль у блокбастері «Поводир».
3. Який він, Пітер?
4. Акторська майстерність дев'ятирічного американця.
5. Справжні чудеса витривалості хлопчика.
6. Перші кроки Антона як професійного актора успішні.

△ Антон Святослав Грін мешкає в Детройті. П'ять днів на тиждень хлопчик ходить до місцевої школи, а щосуботи долає 100 кілометрів до української школи вихідного дня. Батьки Антона - професори Мічиганського університету: мама Соломія – українка, тато Артур – американець. Прабабуся його – Катерина Зарицька, зв'язкова ОУН, засуджена до 25 років радянських таборів.

□ Ось герой Антона втратив батька, хлопчика переслідують. Вираз обличчя малого щомиті змінюється. Спочатку на ньому - грікі запитання: «За що? Як таке можливо?» Пізніше розгубленість змінюється бажанням вижити, за всяку ціну вистояти. І не просто вижити, а й допомогти тому, кому ще гірше, - сліпому кобзареві. Хоча бандурист Іван Кочерга гине, та свою незламність у боротьбі зі злом передає малому.

○ Саме Антонові судилося виконати одну з головних ролей в українському блокбастері «Поводир», тоді хлопцеві було всього дев'ять.

▽ Щоб зіграти таку важку психологічно й фізично роль, потрібен і талант, і характер. Більшість сцен знімали на холоді й морозі, під дощем або снігом, але хлопець показував справжні чудеса витривалості. Антон довів, що здібності має великі, а характер у нього – дай Боже, одним словом, родинний.

◇ Він невисокий, худорлявий, з блідим загостреним донизу личком, рівним, ніби ляльковим носиком, трохи капловухий. З-під картузика на високе чоло вибивається біляве волоссячко. Над сірими сумними очима – світлі рухливі брівки. Багата міміка, властива дитячому вікові жвависті рухів. Саме таким бачимо на початку фільму маленького американця Пітера, закинутого долею в чужу країну в страшний для цієї країни час.

○ Антон гордий з того, що його участь у фільмі сприяла тому, що про Україну дізнався світ. Хлопець вирішив стати професійним актором, і його перші кроки на цьому непростому шляху, без сумніву, успішні.

Зв'язний текст утвориться, якщо частини розмістити в такій послідовності:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Поміркуйте:

- Які стилі мовлення властиві українській мові ?
- Які сфери вживання кожного із них ?
- До якого стилю мовлення належить цей текст ?
- Яка суспільно-політична лексика вжита в тексті?

Маркування тексту. Учні маркером виділять художні засоби, використані в третьому абзаці , з'ясовують їхнє значення в тексті.

Учні шукають речення, за допомогою яких автор досягає емоційності, зачитують ці речення, правильно інтонуючи їх.

Чи вплинув автор вплинув на вас? У чому переконав ?

Чим гордиться Антон Святослав, на думку автора? Знайдіть підтвердження в тексті.

Проблемне завдання : довести, що прочитаний текст є портретним нарисом (Автор створив словесний портрет, показав його поведінку, змалював внутрішній світ Гріна на основі його першого акторського досвіду, перших професійних кроків. Розкрито характер хлопчика на основі розповіді про його долю, обставини життя).

Чим гордиться Антон Святослав, на думку автора? Знайдіть підтвердження в тексті.

Які типи мовлення поєднано в нарисі? Пригадайте їх ознаки.

Найхарактерніші особливості типів мовлення можна проілюструвати таблицею:

<u>Назви типів мовлення</u>	<u>На які питання відповідають у висловлюванні</u>	<u>Про що говориться у висловлюванні</u>	<u>Будова висловлювання</u>
<u>Розповідь</u>	<u>Що робить особа або предмет?</u>	<u>Про події, про дії персонажів</u>	<u>Початок, розгортання, завершення дій</u>
<u>Опис</u>	<u>Який предмет, особа, дія?</u>	<u>Про ознаки предмета, особи, дії</u>	<u>Загальне враження, окремі деталі, ознаки</u>
<u>Роздум</u>	<u>Чому саме такими є предмет, особа чи дія?</u>	<u>Про причини ознак та дій</u>	<u>Тези (думка, яка доводиться або заперечується), аргументи (докази), висновки</u>

Робота з ментальною картою «Як написати нарис».

Ще К.Паустовський зауважував : « Щоб написати хороший нарис, треба мати здатність відкрити в серці те, що може бути давно забуте, що потонуло в штовханні щоденних турбот. Хороший нарисовець змушує читачів згадати, хто вони за своєю суттю, чого хочуть, про що мріють».